

norsk FILATELISTISK TIDSSKRIFT

(Utgitt av Norsk Filatelistforbund)

REDAKTØR: BJØRN MELBYE — Postboks 875 — OSLO

Forretningsfører: F. C. Svendsen — Sportsdepotet, Bergen

NR. 6

1956

15. ÅRG.

En hilsen til landsmøtedeltakerne.

For tredje gang har jeg, som Forbundets president, æren av å ønske alle velkommen til Forbundets landsmøte, og sies kan det jo at gleden er enda større denne gang enn tidligere, for vårt forbund feirer i år sitt 25 års jubileum.

Et kvart sekel er gått siden stiftelsen i Stavanger den 13. juni 1931 — og fra en beskjeden begynnelse — gjennom skiftende forhold — medgang og motgang, er Forbundet i dag virkelig å regne med.

En særlig glede er det også å kunne ønske alle velkommen til Stavanger — til byen hvor Forbundet ble stiftet i 1931. Tilfellet har villet det så, for allerede ved juletider 1954 forelå det en anmodning fra Stavanger Filatelist-Klub om muligheten av å utsette landsmøtet til 1956, da Forbundet ville være 25 år. Da det i fjor under Norwex-utstillingen viste seg vanskelig å avholde landsmøte i Oslo, falt det jo da helt naturlig å etterkomme anmodningen, og å feire jubileet samtidig.

Av innbydelsen som nå sendes ut, fremgår det at 16.—17. juni blir dagene for representantskaps- og landsmøtet med Stavanger Filatelist-Klub som innbyder.

Det er sikkert mange ting som vil bli diskutert på representantskapsmøtet, det viktigste er vel Forbundets og tidsskriftets økonomi og anvendelsen av overskuddet fra Norwex-utstillingen.

Når nå Stavanger er valgt som «årets møtested», håper jeg at både dette valg — sammen med feiringen av 25 års jubileet — vil gjøre sitt til at deltakelsen blir større enn vanlig. Personlig ville jeg sette stor pris på dette.

Etter 10 års virke som Forbundets president, går jeg i år av, og det ville være meg en stor glede personlig å kunne få takke så mange som mulig for tillit — for hygge — og for kollegialt samarbeide i de år som er gått.

Ja, så håper jeg at vi møtes i Stavanger, og jeg ønsker på Forbundets vegne alle representanter og deltakere velkommen til jubileumslandsmøtet 1956.

Bergen i mai 1956.

NORSK FILATELISTFORBUND

F. Walter-Johannesen.
President.

Norsk Filatelistforbund gjennom 25 år.

Når Norsk Filatelistforbund i år feirer sitt 25 års jubileum, vil det falle naturlig å gå litt tilbake i tiden, og da til og med lengre tilbake enn til 1931.

Så tidlig som i 1925 fremkastet Abr. Odfjell i Bergens Filatelist-Klub den tanke at et norsk filatelistforbund burde dannes, uten at det den gang førte frem. Et liknende forslag hadde Nordenfjeldske Filatelistforening fremme i 1929.

Det var først i 1930, etter en utstilling i Oslo, at det kom fart i arbeidet, og en komité på 6 medlemmer ble nedsatt for å drøfte spørsmålet. Resultatet ble at der ble innkalt til et konstituerende møte i Stavanger, etter innbydelse av Stavanger Filatelist-Klub.

Til møtet var det fremmøtt i alt 13 delegerte, og møtet ble åpnet på Bjergsted lørdag den 13. juni 1931. Følgende var fremmøtt:

Bergen: Einar Osc. Schou, James Lindén og F. Walter-Johannesen.

Drammen: Johannes Gjemre.

Fredrikstad: Richard Brüde.

Oslo: Gudmund Hoel, Justus Anderssen og P. S. Steenstrup.

Skien: J. Benn Johnsen.

Stavanger: Bertr. C. Middelthon,

A. B. Skaanlund og S. Sigvaldsen.

Trondheim: John Brækstad.

Etterat møtet var åpnet av borgermester Middelthon, ble arkitekt Hoel valgt som dirigent med grosserer Brækstad som visedirigent og hanksfabrikant James Lindén som sekretær. Lover for det nystartede forbund ble vedtatt, hvorefter

valg på styre ble foretatt. Det første styre fikk følgende sammensetning:

Formann: Bertr. C. Middelthon, Stavanger.

Styremedlemmer: Einar Osc. Schou, Bergen, — John Brækstad, Trondheim, — Thomas Agnæs, Drammen, og P. S. Steenstrup, Oslo.

Sekretær: Carl Gulbrandsen, Stavanger.

Revisor: S. Sigvaldsen, Stavanger.

Etter valget overtok borgermester Middelthon dirigentplassen og erklærte Norsk Filatelistforbund for stiftet. Ved stiftelsen var følgende filatelistklubber innmeldt i forbundet: Bergen, Drammen, Fredrikstad, Kristiansund N., Skien, Stavanger, Troms, Trondheim og Tønsberg.

Som formenn for Forbundet har gjennom årene fungert følgende herrer:

1931—33: Bertr. C. Middelthon, Stavanger.

1933—36: Gudmund Hoel, Oslo.

1937—39: Yngve Buchholz, Oslo.

1939—46: Per Gellein, Oslo.

1947—56: F. Walter-Johannesen, Bergen.

Det nåværende styre består av:

President: F. Walter-Johannesen, Bergen.

Visepresident: Arnstein Berntsen, Oslo.

Styremedlemmer: Sigmund Setsaas,

Trondheim, — Leif Mürer, Moss, —

Sigurd B. Johnsen, Kristiansand S.

Sekretær: F. C. Svendsen, Bergen.

Representantskapsmøter og landsmøter har i løpet av 25 års perioden vært avholdt i 1931, 1934, 1938, 1941, 1946, 1949 og 1952.

Deltakere i det konstituerende landsmøte til dannelse av Norsk Filatelist Forbund i Stavanger lørdag den 13. og søndag den 14. juni 1931.

I bakgrunnen fra venstre gjenkjennes bl. a.: Grude, Gulbrandsen, Steenstrup, Hoel og Schou. Deltakerne i forgrunnen er fra venstre: Gjemre, dr. Anderssen, Middelthon, Johnsen og Brækstad.

Forbundets formenn juni 1931—juni 1956.

Gudmund Hoel.

Yngve Buchholz.

Bertrand C. Middelthon.

Per Gellein.

F. Walter-Johannesen.

Hans E. Matfeldt.
Tidsskriftets første forretningsfører.

Odvar Johs. Witzoe.
Tidsskriftets første redaktør.

Jarle O. Stensdal.
Tidsskriftets mangeårige redaktør m. m.

Forbundets lover har opp gjennom årene fra stiftelsen av gjennomgått forandringer og moderniseringer, og i 1946 ble helt nye lover vedtatt etterat Forbundet hadde anmodet en komité, bestående av: F. Walter-Johannessen, Otto Maalstad og Arnstein Berntsen med tilslutning av Johs. Jellestad (fra styret), om å utarbeide et forslag.

Etter som tiden gikk, ble det i forbindelse med lovene fremsatt og vedtatt vedtekter for spesielle utvalg såsom:

Ekspertutvalget som utpeker kompetente filatelister til eksperter på de forskjellige områder, hvorefter skriftlig autorisasjon utferdiges av styret.

Autorisasjon av norske frimerkehandlere som foretas av styret etter ansøking, idet handlerne må oppfylle de betingelser som til enhver tid gjelder for autorisasjon.

Avdøde klubbmedlemmers samlinger sikres mot vilkårlig salg av et utvalg som oppnevnes av representantskapet etter innstilling av styret.

Der er også bestemmelser for frimerkesamlere og -handlere som har opptrådt slik at det bør advares mot forbindelse med disse.

Retningslinjer foreligger også i forbindelse med innenlandske frimerkeutstillinger, arrangert av klubber tilsluttet Forbundet.

Forbundet har også sitt hederstegn, «*Sølv-løven*», som ble innstiftet i 1946 og som i henhold til vedtektene kun har én grad, «*Ridder*». Den er belønning for fortjenester av Forbundet og er tildelt følgende:

1949: Johs. Jellestad, Bergen,
Per Gellein, Oslo,
Hans E. Matfeldt, Oslo,
R. King-Farlow, England.

1951: Abr. Odfjell, Bergen,
Nils Strandell, Sverige.

På representantskapsmøte i Oslo 1941 ble det vedtatt at Forbundet fra 1. januar 1942 skulle utgi et eget tidsskrift: Norsk Filatelistisk Tidsskrift. Det var i en vanskelig tid Forbundet besluttet å starte sitt eget organ, som dog tross alvorlige advarsler har vist seg å være levedyktig og som det står respekt av. Tidsskriftet går nå i sin 15. årgang.

Tidsskriftets første redaktør var Odvar Johs. Witzøe, hvis redaktørvirksomhet ble ganske kort, idet han allerede i mars 1942

måtte erstattes av en annen redaktør etter forlangende av de daværende norske myndigheter. Harald Rising overtok og fungerte til februar 1943, da Jarle O. Stensdal overtok stillingen, som skulle være midlertidig, men som ble temmelig permanent. I 1948 ble Stensdal avløst av H. Durban-Hansen, men fra 1. januar 1950 finner vi igjen Stensdal som redaktør til utgangen av 1952. Som en midlertidig ordning overtok Arvid Skavang redaktørstillingen for 1953 og fungerte til mai 1954, da Stensdal igjen overtok. Grunnet sykdom måtte Stensdal foreløpig trekke seg tilbake i mai 1955. Inntil han igjen overtok høsten 1955, ble tidsskriftet redigert av Arnstein Berntsen. Fra 1. januar 1956 er Bjørn Melbye ansatt som redaktør.

Som forretningsførere for tidsskriftet har vært ansatt Hans E. Matfeldt, som ble etterfulgt av Osvald Tørjesen. Fra 1947 fungerer F. C. Svendsen som forretningsfører.

Fra 1942 er det til tidsskriftet knyttet et «*Hederstegn*» som utdeles for fremragende prestasjoner til gagn for norsk filateli. Dette hederstegn er tildelt følgende: For 1945 Johs. Jellestad og Abr. Odfjell. For 1947 Einar B. Eriksen og Jarle O. Stensdal.

I den tid Forbundet har eksistert, har det utenom Norsk Filatelistisk Tidsskrift foranlediget utgivelsen av en hel del publikasjoner såsom: Den første årbok som utkom i 1931, Forbundsmatrikkelen i 1943 samt diverse særtrykk i forbindelse med tidsskriftet: 1) Norske Bypostmerker v/ Stian Sanness. 2) Norske frimerker og varianter v/ Johs. Jellestad. 3) Islands Frimerker v/ Carl A. Pihl. 4) Sveriges Frimerker 1855-1944 v/ Abr. Odfjell. 5) Catalogue of the Postage Stamps of Norway v/ redaksjonskomité: Arnstein Berntsen, Bjarne Grøntvedt, Jarle O. Stensdal og Tor Joh. M. Holtan. 6) ABC for frimerkesamlere v/ W. Ulleberg. 7) Katalog over Norges Helpost v/ redaksjonskomité: T. Soot-Ryen, B. Hauge, C. Pihl og Stian Sanness. 8) Norway 4 Skilling, forfattet av Johs. Jellestad - redaksjonskomité: Dan Thune-Larsen, Arnstein Berntsen, Per Gellein, Jarle O. Stensdal og Wilhelm Ulleberg. For øvrig er der også utgitt en del mindre spesialtrykk.

Forbundet er siden 1949 tilsluttet Fédération Internationale de Philatélie og har vært representert ved F.I.P.s fleste kongresser. Som delegerte til F.I.P. har fun-

gert Abr. Odfjell og i den senere tid Jarle O. Stensdal med Arnstein Berntsen som varamann.

Utadtil er det Forbundets formål å samarbeide med andre lands forbund, og representere norsk filateli i utlandet. I den forbindelse kan nevnes den norske utstilling i Postmuseet i Stockholm 1950. Det var den største, samlede norske utstilling som noengang hadde vært vist utenlands. Utstillingen kom istand etter innbydelse av Generalpostsyrelsen i samarbeid med Postmuseet i Oslo og Norsk Filatelistforbund.

Den største merkedag i Forbundets historie må vel sies å ha vært den internasjonale utstilling NORWEX — OSLO 1955 som ble arrangert av Oslo Filatelistklubb på vegne av Norsk Filatelistforbund og Det norske postverk.

Den viktigste sak Forbundet arbeider med, må sies å være Håndboken over Norges Frimerker, som man hadde håpet skulle se dagens lys ved feiringen av jubileet for Norges første frimerke i forbindelse med Norwex-utstillingen. Da dette ikke kunne gjennomføres, ble det bare utgitt et særtrykk på engelsk med jubileumsblokk.

Forbundet kan gjennom årene se tilbake på en rik utvikling, og selv om krigsårene frembragte en del klubber som under normale forhold ikke ville være levedyktige, så teller Forbundet i dag 25 klubber med 1 377 hovedmedlemmer.

Bergen i mai 1956.

F. Walter-Johannesen.

*

Det er særlig tre forhold som dukker opp i erindringen når jeg tenker tilbake på de årene jeg var formann i Forbundet, 1939—1946.

Det er de stadige økonomiske vanskeligheter Forbundet hadde å slite med, krigen og okkupasjonen og alle dens virkninger også på det filatelistiske område og starten av vårt tidsskrift.

Forbundet har aldri vært velstående, og hver gang det var tale om å foreta seg et eller annet til gagn for filateli og klubber, så var den store bøygen der: Vi hadde ikke penger. Selv en så vidt liten ting som å utgi en fellesmatrikkel for Forbundets klubber, holdt på å strande på grunn av dette. Den kom ut én gang, men så var det stopp. Det var beklagelig, for idéen var god og kunne gjort sitt til å skape bedre kontakt mellom forbunds-

klubbene. Forhåpentlig vil Norwex-utstillingens store overskudd lette Forbundets arbeide i betydelig grad i de kommende år.

Da krigen og okkupasjonen kom, ble frimerker den store tilflukt for svært mange, både som hobby og som forretning. De egnet seg jo glimrende til underholdning bak blendingsgardinene, og interessen steg nesten faretruende. Den ga seg undertiden selsomme utslag, vi husker kjempekøene for å skaffe seg 1. dagsstempler som kulminerte med et antall på over 80 000 da Nordraak-merkene kom ut i 1942. Men mange som begynte å sysle med frimerker i krigsårene, kanskje famlende og usikkert til å begynne med, har holdt interessen vedlike og er i dag fornuftig arbeidende filatelister.

Den store interessen satte også spor i Forbundet. Det ble dannet mange nye klubber, til dels med store medlemstall, som sluttet seg til Forbundet, så dette besto til slutt av mer enn 30 klubber. Mange av disse er senere blitt borte igjen, men andre består, er livskraftige og arbeider energisk.

Mange følte seg også kallet til å handle med frimerker i disse årene, og det til dels folk som absolutt ikke var egnet til dette. For å forsøke å regulere dette til en viss grad, gikk Forbundet til autorisasjon av frimerkehandlere etter innstilling fra de lokale klubber. Dette er det vel nå slutt på, og det har heller neppe noen betydning i dag.

På Forbundets landsmøte i Oslo i pinсен 1941 ble det besluttet å starte et norsk filatelistisk tidsskrift. Forberedelsene med å få dette i gang tok tid — vanskelighetene var allerede begynt — men i januar 1942 forelå det første nummer av Norsk Filatelistisk Tidsskrift. Men vanskelighetene var ikke slutt med det. Redaktøren fant ikke nåde for de daværende myndigheters øyne og måtte slutte etter et par måneder. Så ble det konferanser. Konferanser var det forresten mange av i den tiden, ofte om de reneste bagateller. Men det endte da med at en ny redaktør overtok og redigerte bladet et års tid. Så igjen nye kjedeligheter, men endelig overtok Jarle O. Stensdal redaktørjobben våren 1943, og bladet kom inn i så vidt ordnede forhold som trykningsvanskeligheter og papirrasjonering tillot.

Det er enda et par ting fra disse årene som jeg vil nevne. Ordningen med eks-

pertise av frimerker var før temmelig vilkårlig. Klubber, handlere og andre stempel og garanterte merker. Her ble forholdene regulert i og med Forbundets autorisasjon av eksperter og fastsettelse av detaljerte bestemmelser om merkenes stempeling.

Og så var det Håndboken da. Denne var opprinnelig planlagt av Oslo Filatelistklubb, men ble overlatt til Forbundet, som oppnevnte redaktører og fikk grunnlagt støtteforeningen «Håndbokens Venner» for å skaffe et økonomisk grunnlag for utgivelsen. Mange forskjellige omstendigheter har dessverre i høy grad forsinket dette for norsk filateli så betydningsfulle arbeid, men vi får håpe at Håndboken vil se dagens lys i en ikke altfor fjern fremtid.

Per Gellein.

*

Den 4. november 1929 holdt jeg i Oslo Filatelist Klubb etter oppfordring av klubbens daværende formann, P. A. Mossin, et foredrag om den uheldige utvikling som forgikk ved stadig unødvendige norske frimerkeutgaver. Vi hadde dengang det eiendommelige forhold at Stavanger Filatelist Klubb protesterte med fynd mot denne unødige utgivelse mens Nordenfjeldske Filatelistforening i Trondheim samtidig anbefalte utgivelsen av en serie nye frimerker i anledning 900-års dagen for Olav den helliges død på Stiklestad. Serien kom jo også ut 1. april 1930. Mitt foredrag sluttet med en oppfordring til O. F. K. om å ta initiativet til fellesmøter av norske filatelister så vi kunne unngå slike uoverensstemmelser foreningene imellom.

Jeg hevdet at vi måtte samle oss om et fast, klart standpunkt i dette for samlerne så viktige spørsmål. Skulle vi som filatelister motarbeide nye postalt unødige frimerker eller skulle vi la humlen suse uten å gjøre motstand. I forskjellige møter og *nachspiel* etter møtene i O. F. K. ble denne sak drøftet. Jeg husker særlig et koselig etter-møte hos meg i Palmehaven på Grand Hotel i Oslo hvori bl. a. deltok dr. Justus Anderssen og Harald Rising.

I 1930 deltok jeg i et fattigstyremøte i Trondheim og passerte da Oslo hvor jeg bl. a. hadde den fornøyelse å besøke den frimerkeutstilling som O. F. K. det år arrangerte i Håndverk og Industriforeningen i Oslo. Under mitt besøk dengang i Oslo hadde jeg også intim kontakt med dr. Justus Andersen, og etter min hjemkomst

til Stavanger mottok jeg en oppfordring fra ham om å foranledige at Stavanger tok initiativet til dannelsen av Norsk Filatelist Forbund.

Det var ingen lett oppgave. Jeg lot meg imidlertid for det ene år 1931 velge til formann i Stavanger Filatelist-Klubb — det var ikke så helt lett for meg nettopp det år å avse tid til denne oppgave. Min by kjempet fortsatt en temmelig hard økonomisk kamp mot gjeld etter første verdenskrig, og vi hadde sett oss nødt til å oppsi et kostbart lån på hele 6 millioner kroner fordi renten var uforholdsmessig høy. Og denne oppgave å skaffe de 6 millioner — som skulle til — var jo også en ganske viktig oppgave for meg i 1931 — kanskje vel så viktig — som å starte et filatelistforbund.

Men jeg gikk i gang med forberedelsene til møtet med friskt mot og fikk god hjelp. Det verste var jo finansene. S. F. K. var jo ikke særlig velbeslått med mynt — men prisforholdene lå jo dengang unektelig noe annerledes an enn i dag. Festmiddagen — der var gratis for de utenbys deltagere — kostet kr. 10.— og der ble servert: Blomkålsuppe — Ristet laks — Rødvin — Stavangerlam — Jordbær med is — Kaffe avec og så mye pjotter deltagerne ville ha. Men rødvinen og hetvinen til middagen og likøren fikk vi som gaver av vennlige medlemmer. Og til whiskyen bevilget klubben kr. 200 den varen kostet ikke 62.50 pr. flaske i 1931. Turen i private biler over Jæren kostet heller ikke festkomitéen noe — heller ikke lunsjen på Sola — alt var gaver — så de kr. 5.— de innenbys deltagere måtte erlegge for bilturen var ren netto.

Og møtelokalet i Bjergsted Park fikk vi gratis av kommunen — det skulle da også bare mangle når selveste borgermesteren var arrangør!

Alt gikk smertefritt og greit. Så ble jeg ulykkeligvis valgt til formann i det nystiftede forbund. Og det var en lei jobb. Kontingenten 25 øre pr. medlem var hverken fugl eller fisk. Og har man levd en tid i verden så erfarer man nokså hurtig — at uten penger kommer man ingen vei. Så skulle jeg forsøke å «lave» penger — og forsøket ble gjort ved å utgi en årbok. Jeg håpet ved annonser og støtte fra klubbene å kunne slå mynt på en slik publikasjon. Men det var ikke noen lystelig jobb. Årboken ble trykt i 1932 på Dreyers Grafiske anstalt i 3000 eksemplarer, og neppe noen aner hva der ligger av slit og kav bak den årboken. Visst fikk vi annonser — og noen

hundre kroner tjente vi vel til slutt fordi firmaet Bernt C. Middellthøen A/S kjøpte restopplaget for en liten rund sum. Akk ja — jeg tror dessverre ikke jeg egner meg særlig som kolportør og annonsesamler — men på grunn av kjennskap og vennskap fikk vi dog samlet nokså bra med annonser.

Årboken inneholdt mitt foredrag «Hvor bærer det hen», beretning om møtene i anledning stiftelsen av forbundet og referater også fra festlighetene. Dessuten medlemsfortegnelse og mye underholdningsstoff. Der deltok i middagen på Grand Hotel og i turen over Jæren i alt 50 personer. Stavanger bys postmester var dengang Adam Egede Nissen.

Alt gikk knirkefritt.

Ellers var vel den største oppgave jeg løste i min kortvarige tid som formann, at jeg tre ganger reiste ned til Kr.sand S og oppsøkte alle kjente samlere for om mulig å få stiftet en klubb i Kr.sand S. Jeg hadde

mange personlige venner i Sørlandets hovedstad dengang. Og til slutt innbød jeg samlere til en sammenkomst på Ernst Hotel — det var i oktober 1932, og der ble det besluttet å starte en klubb. Traktementet på møtet var to flasker Vermouth med selters — og sjelden har to slike flasker vært så vel anvendt, for Kr.sands Filatelistklubb er en av vårt forbunds mest aktive klubber.

Det var festlige dager i juni 1931 og jeg er ganske stolt av jobben min dengang. Oppgaven ble løst uten nevneverdig økonomisk påkjenning for Stavangerklubben. Det skyldtes tror jeg mindre min rent personlige innflytelse enn det forhold at jeg dengang hadde en stilling i Stavanger bys administrasjon som skapte innflytelse.

Jeg er jo ellers som kjent en uhyre beskjeden mann.

Vel møtt i Stavanger i juni.

Bertr. C. Middellthøen.

PROGRAM

for representantskapsmøte og landsmøte i forbindelse med Norsk Filatelistforbunds 25-års jubileum i Stavanger

16.—17. juni 1956.

16. juni.

Kl. 10.00: Åpning av landsmøtet i Hotel Atlantic. Formannen i Stavanger Filatelist-Klub ønsker velkommen. Åpning av representantskapsmøtet ved forbundets president F. Walter-Johannessen.

Kl. 13.00: Pause. Enkel lunsj i «Mortepumpen».

Kl. 14.00: Forhandlingene fortsetter i Hotel Atlantic.

Kl. 17.00: Forhandlingene avsluttes.

Kl. 19.30: Middag for landsmøtets deltagere med damer og andre filatelistklubbers medlemmer med damer. Sommerantrekk.

17. juni.

Kl. 10.00: Forhandlingene fortsetter i Hotel Atlantic.

Kl. 14.00: Forhandlingene avsluttes med sightseeingtur med damer til Sola Strandhotel, hvor lunsj inntas.

Vi ønsker vel møtt til 25-års jubileet i Stavanger.

Med filatelistisk hilsen
Stavanger Filatelistklubb.

Fødselsdag.

Nils Strandell 80 år! — — —

Jeg sitter nettopp og ser på et ungdomsbilde av direktør Nils Strandell, Stockholm. Det forteller meg en hel del, — en flott kar med ben i nesen, et sikkert blikk, en flott holdning — et sjarmerende vesen.

Selv har jeg ikke hatt anledning til å følge ham gjennom hans filatelistiske karriere, og de fleste av hans samtidige er gått bort, men jeg har hatt den sjeldne glede å kjenne ham både som menneske og som filatelist gjennom de siste 10—15 år, og jeg kan kun beklage at jeg ikke stiftet hans bekjentskap tidligere.

Nils Strandell er først og fremst prototypen på en fremragende filatelist. Han har samlet frimerker fra sin barndom, og er stadig blitt mer intens i sin streben etter filatelistiske kunnskaper. Han har vært en utrettelig forsker og er vel i dag den mest kunnskapsrike i Norden. Vi husker ham som mangeårig svensk redaktør av Nordisk Filatelistisk Tidskrift, som likeledes mangeårig leder for det filatelistiske, berømte, bibliotek i Postmuseum i Stockholm, som han selv har lagt grunnlaget for, men sist og ikke minst som medlem av utallige internasjonale filatelistiske juryer — over 30 i tallet! Det har nesten vært utenkelig å lese om en slik jury uten å se Nils Strandells navn på listen, og her i landet kjenner vi ham

som jurymedlem for alle våre store utstillinger, — nå sist som 79-årig aktivt jury-medlem for «Norwex — Oslo 1955»!

Det er klart at Nils Strandell gjennom årene er blitt hedret av filatelistklubbene, — ikke bare nasjonalt, men heldigvis også internasjonalt, — som æresmedlem i Sveriges Filatelist Förening, Stockholm, — i Oslo Filatelistklubb, hvor han også har «Storkors» i «Det Gyldne Posthorn», — og i mange andre filatelistklubber rundt om i Europa. Mest kanskje med sitt navn på «The Roll of Distinguished Philatelists», vel den høyeste utmerkelse en filatelist kan oppnå, — også som medlem av det høytstående «l'Academie de Philatélie», Paris, — og meget, meget mer!

Men tross alle filatelistiske æresbevisninger er det et annet bilde som bør komme frem ved hans 80 års dag — Nils Strandell *som menneske*! Jeg husker godt hans spontane og begeistrede velkomst ved min ankomst til Stockholm i januar-dagene 1945, — ikke det at det var meg, men at det var en representant for broderlandet i en vanskelig tid. I sitt hjerte er han like meget norsk som svensk, — eller skal vi si *internasjonal* også der, — som i filatelien? Han har en vivasitet, en esprit, en sjarme og et humør som man skal lete lenge etter sidestykke til, — han er en fremragende venn og kamerat!

Vi takker og hylder ham i dag for hans store innsats i vår krets, — som menneske og som filatelist!

Oslo, mai 1956.

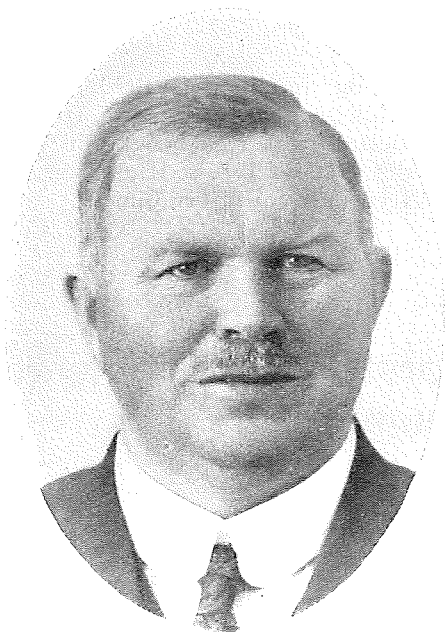
Arnstein Berntsen.

Abraham Odfjell 75 år!

Er han virkelig allerede 75 år? Jeg spør meg selv med undren om dette, for jeg husker ham ikke annerledes enn han nå er, fra de mange år jeg har hatt den store glede å kjenne ham.

I denne tid har han gjort størst inntrykk på meg som et *stort menneske*. Med sitt fine og beskjedne vesen og sitt store hjertelag sjarmerer han alle som forstår å verdsette slike egenskaper. Han er en fremragende venn og kamerat som alltid setter de menneskelige verdier i høysetet, med et stort og romslig livssyn og med stor kjærlighet til alt som er vakkert og godt. Splid og uenighet holder han seg langt borte fra.

Han setter nettopp dette sjarmerende preg på sitt vakre hjem på Minde ved

Bergen – trofast støttet av sin sjarmerende fru Gudrun, – og jeg tror at han føler seg tilfreds med det harmoniske hjem de to har skapt sammen gjennom lange, arbeidssomme år. Slikt må være godt å kunne se tilbake på, – som jeg vet i takknemlighet mot sin frue og mot sine barn. Jeg vil bare håpe at også hans filatelistvenner har gitt ham noe av det samme – dvs. et godt kameratskap og en virksomhet som han alltid kan minnes med glede!

Heldigvis har Abr. Odfjell gjennom årene også fått den hyldest fra vår side som er en selvfølge etter den store og oppofrende innsats han har gjort for oss. At han er æresmedlem av Bergens og Oslo Filatelistklubb og har «Storkors» av disse klubbers ordener, er en selvfølge. At han har både æresmedlemskap og andre æresbevisninger fra klubber i inn- og utland for øvrig, medlem av Norsk Filatelistforbunds Håndbokkomité og Ekspertkomité etc., synes likeså å være en selvfølge. Men den største utmerkelsen fikk han vel for 5 år siden da han fikk skrive sitt navn på «The Roll of Distinguished Philatelists», som eneste norske representant, og velfortjent var det!

Men den største innsats for norsk filateli tror jeg allikevel at Abr. Odfjell har gjort som jurymedlem, som medlem av utallige internasjonale juryer, – best husker vi ham her som formann i 1924- og 1951-juryen og som ærespresident for Norwex-juryen i 1955. Dog, aller størst

innsats ved de *utenlandske* juryer, hvor han har vært en utrettelig ambassadør for både norsk lynne og for norsk filateli – en oppgave som bare han kunne gjennomføre så fremragende!

Vi takker og hylder ham i ærbødighet på hans store dag den 21. juni!

Oslo, mai 1956.

Arnstein Berntsen.

Platefeil – varianter.

Jeg har en del platefeil på forskjellige norske frimerker som jeg antar må være konstante, da jeg har funnet minst 2 like. Jeg nevner blant annet N. K.: Nr. 76, 5 øre. 1) Dobbelt kors over kronen. 2) Hvitt punkt i o i Norge. 3) 2 hvite punkter i ovalen til venstre. 4) Innhakk i ytre ramme øverst til venstre.

Nr. 97, 2 øre: Tykk stamme på det store 2 tall. Dette ble i sin tid påvist i O. F. K. av dr. Justus Andersen. Nr. 100, 10 øre: Hvitt felt mellom punktum og det lille 10. Nr. 103, 40 øre: Hvitt punkt i posthornets bøyle nederst til venstre. Nr. 108, 50 øre: Hvitt punkt i ovalen etter e i Norge. Nr. 117, 5,25 øre: Hvitt punkt i 5-tallet i overtrykket øverst til venstre. Nr. 118, 5 øre: 1) Uten punktum etter *postfrim.* 2) Stort punkt etter *postfrim.* Nr. 125, 40 øre: Hvitt punkt i venstre side på 0 i det store 0. Nr. 169, 50 øre post på porto: 1) Ytre ramme avsnøiet øverst til venstre. 2) Avrunnet hjørne på ytterrammen øverst til høyre. 3) Hvitt punkt til venstre for kronen. Dette var også påvist i N. F. T. for en tid siden. Portom.: Nr. 9 b, 4 øre: 1) Tynn hvit linje loddrett til venstre for N i Norge. 2) Utvekster på bokstavene i Norge. Nr. 9 b. II, 4 øre: 1) Utvekster på bokstavene i Norge. 2) Hvit flekk under kronen til venstre. Nr. 12, 20 øre: 1) Hvitt punkt i posthornet til venstre. 2) Hvit felt i underkant av posthornet til høyre. 3) 3 hvite punkter i underkant mellom bokstavene i *postmerke*.

Dette er hva jeg hittil har funnet av konstante feil i de nevnte utgaver. Skal senere komme tilbake til andre som jeg ikke er sikker på er konstante. Det kunne være av interesse å få vite om det er noen av N. F. T.s lesere som har noen av de her nevnte platefeil (varianter).

Johannes Jensen,
Eiksveien 57, Røa, Oslo.

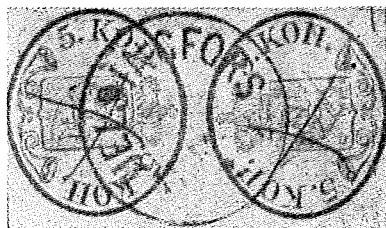
Filatelistisk frankering.

I tilknytning til red.s innlegg i nr. 4/56 om fiatelistisk frankering har Forbundets sekretær og forretningsfører bedt om plass til følgende: Ja, for meg så gjerne, men ... Nødvendigvis må en bruke opp de frimerker som kommer inn som betaling fra

abonenter og annonsører. Beklagligvis er disse vanligvis de mest ordinære. Husk derfor på dette, og vær vennlig ikke å laste Forbundet og/eller Tidsskriftet i den anledning. Vi vil mer enn gjerne, men ...

F. C. S.

En hilsen i anledning av de første finske frimerkers 100 års jubileum.*)

Finnland nr. 1 «tête bêche».

Atter en gang står Nordens filatelister foran feiringen av et lands første frimerke.

Det av de nordiske land som først kunne hylle og feire sitt første frimerke, var Danmark i 1951. Deretter fulgte Norge og Sverige i 1950, men denne gang må vi lenger øst — til Finland, som også hedrer sin første frimerkeutgave med en internasjonal frimerkeutstilling i Helsingfors 7.—15. juli d. å.

Arrangementet er overlatt Suomen Filatelistiliito r.y. — Finlands Filatelistförbund r.f. — som ble stiftet den 23. november 1947, og som allerede i 1948 kunne innby til en internasjonal frimerkeutstilling i Helsingfors i oktober samme år.

Ikke bare Nordens filatelister ser frem til utstillingen, men også Europas og ver-

dens for øvrig. Fédération Internationale de Philatélie har som en honnør til Finland henlagt sin kongress til Helsingfors under utstillingen.

Vi hilser Finland velkommen i rekken blant 100-åringene, og ønsker våre finske venner til lykke med jubileet, samtidig som vi uttaler håpet om at utstillingen må bli til gagn og glede ikke bare for Finland selv, men til alle frimerkeinteresserte over hele verden.

La meg slutte med å gjengi ett av versene fra «De tusen sjøers land», legende av Eino Leino:

*Og se! Så langt det blånet, mil om mil,
gav vannet gjenskin av den Herres smil,
og telen svant med sine bleke blåner,
og myr blev eng, og ødemark blev åker.*

Bergen i mai 1956.

NORSK FILATELISTFORBUND

F. Walter-Johannesen.
President.

* Se N.F.T. nr. 3/1956, s. 37.

Finlandia 56.

Utställningsfrimärke.

för den internationella frimärksutställningen Finlandia 56, som skall anordnas i anledning av det finska frimärkets 100-års jubileum.

Enär innevarande år hundra år förflutit sedan de första finska frimärkena togos i bruk, anordnar Suomen Filatelistiliitto-Finlands Filatelistförbund på uppdrag av post- och telegrafstyrelsen och i samband med denna en internationell frimärksutställning, Finlandia 56, i Helsingfors under tiden 7.—15. juli 1956. Med anledning härav emitterar post- och telegrafstyrelsen ett specialfrimärke av 30 marks valör. Det är tecknat av konstnären Signe Hammarsten-Jansson. Upplagan omfattar 200 000 exemplar, vari dock icke ingå de frimärken, erforderliga för förstadagskuvert som skola rekvireras på förhand.

Utställningsfrimärket, med motiv det år 1856 emitterade första finska frimärket eller det s. k. ovalmärket och till färgen blått, försäljes åt allmänheten i hemlandet enbart vid den postanstalt som provisoriskt öppnas å utställningsplatsen i Mässhallen och på så sätt, att mot varje inträdesbiljett till utställningen, pris 125 mk, vari icke ingår priset för frimärket, får ett frimärke inköpas. Rekvisitioner från utlandet på utställningsfrimärket mottagas av utställningskommittén under adress Finlandia 56, Helsingfors, Box 106. Kommittén står även till tjänst med närmare upplysningar.

Post- och Telegrafstyrelsen.

I tillslutning hertil opplyser Styrelsen för den internationella frimärksutställningen Finlandia 56 följande:

Utställningsmärket tryckes i ark om fyra grupper à 2 × 5 märken med en vit marginal mellan varje grupp. Märkena i varje grupp stå i lodräta rader och i tète-bêche-ställning, alltså i samma ställning som de finska ovalmärkena av år 1856 (se side

102). Märkena ha likartad perforering som det finska Pro Filateliamärket. Då även den vita marginalen mellan märkesgrupperna är perforerad i mitten, kunna ur arket avskiljas 4 grupper om 10 märken var med marginal på alla sidor, varvid perforeringen av själva märkena i gruppen förblir oskadad. Märket tryckes på specialtillverkat papper med samme posthornsvattenstämpel, som användes vid de finska frimärkena av år 1927. Då märkena äro i tète-bêche-ställning, ha de vattnstämpeln i avvikande ställning i de lodräta raderna inom varje grupp.

Rekvisitioner på detta märke kunna sändas till Finland från andra länder till utställningens sekretariat under adress Finlandia 56, Helsingfors, Box 106, jämte likvid i någon av nedannämnda valutor, uträknad efter Finlands Banks officiella köpkurs för dagen (ej turistkurs). Porto för försändelsen, 60 mk intill 20 gram bör bifogas. Rekvisitionerna böra vara utställningens sekretariat tillhanda före den 10. juni 1956. Med hänsyn till nödvändigheten av att tillgodose efterfrågan på märkena på utställningen förbehåller sig dock postverket rätt att anpassa expedieringen av dessa rekvisitioner efter tillgången på märken.

Dessutom kunna förstadagsbrev rekvireras före den 20. juni 1956 genom utställningens sekretariat, adress som ovan, och expedieras dessa endast rekommenderade och försedda med tvenne utställningsmärken i tète-bêche samt utställningens propagandamärke. Kuverten äro speciellt tillverkade för detta ändamål. Priset för ett sådant förstadagsbrev utgör 360 mk. Därjämte kunna beställarna erhålla i kuvertet tvenne ostämplade utställningsmärken i tète-bêche, och utgör priset då inalles 670 mk. Dessa rekvisitioner böra åtföljas av likvid i någon av nedannämnda valutor, beräknad som ovan angivits.

(Fortsettes side 102.)

		60 mk	155 mk	360 mk	670 mk
New York	228/—	—:26	—:68	1:58	2:94
London	642/—	—:1.10	—:4.10	—:11.3	1.—.11
Stockholm	44/13	1:36	3:52	8:16	15:19
København	33/08	1:82	4:69	10:89	20:26
Oslo	32/05	1:88	4:84	11:24	20:91

Finlands helsaker.

Av Albert Nygrén, Åbo.

Den sanna filatelisten har som motto «*nil humani*», vilket fritt tolkat betyder att hans interesse omspanner filatelins hela vidsträckta område. Av förhållandenas tvång kan han inte samla allt, men han kan visa förståelse för allt, för alla de många detaljer, som hans kolleger skärpt sin blick för; han ställer sig m. a. o. aldrig likgiltig till något som har med filateli att skaffa. Intresset kräver emellertid tid. Måste han ransonera sina lediga ögonblick, fördjupar han sig framför allt i den detalj som är så litat tidsödande som möjligt och på samma gång erbjuder många lockelser. I föreningen åhör jag gärna föredrag om vilken filatelistisk företeelse som helst. Och jag läser med nöje min frimärkstidning från pärm till pärm. Men *helsakerna* omhuldar jag vid sidan av frimärkena.

Ser man saken i stort hör en filatelist börja med helsakerna. De hade en lång utvecklingsbana bakom sig, innan märkena ens var påtänkta. I många århundraden hade försändelser avgått och mottagits — med eller utan avstämpling — då Rowland Hill kom fram med sitt förslag. Jag känner inte alla detaljer i utvecklingen, men skulle förmoda att kuvertet är betydligt äldre än kortet; andra typer av helsak är av sent datum.

Det märkliga för Finlands vidkommande är att frankeringen av försändelser inleds med helsakerna av 1845 och att frimärkena av 1856 får sin typ av den för helsakerna av 1850 forställda, om man från-

ser en enda liten detalj. Frammärken och helsaker går sedan hand i hand ända till våra dagar — på få undantag när. Detta betyder att det man älskar att leta efter på ett märke i stort sett kan sökas också hos en helsaks frankotecken. I många fall har dock olika plåtar nyttjats för samma valör av en helsak och ett frimärke.

Men så kommer det myckna andra. En helsak har väsentliga drag, som ger det dess

särställning. Bortser vi från det meddelande, som en människa har sänt en annan och som särskilt kommer till synes på kort och ofta kan ha vetenskapligt värde och håller oss till helsakens utformning, märker vi till en början texten och frankotecknets placering. Dessa detaljer är värda ett studium. De tre språken vållar bekymmer, inte minst ortografin. U. P.U. bestämmer var frankotecknet skall ha sin plats. Det åker följaktligen från övre vänstra hörnet till övre högra. Dets färg fastställs likaledes av världspostföreningen. En stilig ram omger till en början alla våra brevkort. Den försvinner efter hand. En övergångsform betecknar den brutna ramen.

Våra brevkort varierar i tjocklek och kvalitet. Dessa detaljer bör man fästa sig vid. De lämnar oss upplysningar om vår pappersindustri. Kuverten intressanta enskildheter. Papperet har levererats av olika bruk. Går man efter vattentecknet, kan man identifiera leverantören. Virkningen är ett kapitel för sig. I de äldsta fallen är det fråga om virkning för hand. Formatet på kuverten varierar i hög grad. Behovet faller utslaget. Det alldagliga livet kräver någonting annat än undantagsförhållanden. Inbjudningar och tack innesluts gärna i kuvert av mindre format. Det kan knappast hos oss vara fråga om att spora på papperet. Men vi har inget så smalt kuvert som det ryska av valören 5 kopek, som användes på 70-talet. Och skall vi beakta alla hithörande fall, måste vi konstatera att ingen stat i världen har åstadkommit ett *billet-douxformat*. Brev av den typen överlämnas för övrigt åt en *postillon d'amour*, vilket betyder att samtliga stater i världen förlorar en mycket viktig inkomstkälla.

Om frimärkskatalogerna kan man påstå att «de äro legio, ty de äro många». Varje frimärksfirma som är mån om sitt anseende ger ut en katalog, vilket kanske förklarar varför priserna på frimärken varierar så fantastiskt — utom då de kopieras. Helsakskatalogerna är däremot stora sällsynheter. Då man var pojke hade man tillfälle att bläddra i en ynkligt liten bok, som var utgiven av Gebrüder Senf i Leipzig och som bjöd till att taxera helsakerna. Senare har man profiterat av de helsakskatalogor, som utgivits av Ascher, Beckhaus och Junker. Med stort interesse motts nu den

«Neuer Ganzsachen-Katalog» som Berliner Ganzsachen-Sammler-Verein begynt utgiva. Men det torde dröja, innan Finlands helsaker blir föremål för behandling i den stora tyska katalogen. Vi får därför lov att ty oss till vad vi har.

Då den samling direktör Richard Granberg hopbragt hade inlösts av Finlands postmuseum — det s. k. pro filatelia-märket möjliggjorde inköpet — fick G. uppdraget att uppgöra en katalog över Finlands helsaker. Denna utkom och visade sig vara ett jätt verk. Den överflödar av detaljer. För egen del har jag med stort nöje studerat i synnerhet de många anmärkningarna som förekommer i detta vetenskapligt utarbetade verk. Finlands Frimärkssamlareförening kompletterade framställningen med en prissättning. Men sedan dess (1945) har mycket förändrats och mycket kommit till. Penningförhållandena är framför allt helt andra än för tio år sedan. Vi måste därför vara tacksamma för den utredning herrar E. J. Nyström och E. A. Hellman helt nyligen givit oss. Den ingick till en början i Suomen Postimerkkilehtis dubbelnummer 4-5 för 1955, men har senare utkommit som särtryck (pris 250 mk). I företalet erinrar författarna om våra helsakers ärarika historia. Ett intressant faktum är konstaterandet att så gott som samtliga har kommit till på grund av ett behov. Inflationen orsakade t. ex. den långa snabba serien av helsaker på 40- och 50-talen. Bland dem fäster man sig vid dubbelkortet 12 mk + 12 mk (nr. 111) *utan Carte Postale*, som är resultatet av ett förbiseende — händelserna inträffade slag i slag och det blev till slut svårt att hålla reda på allt. Framställningen förs fram till dags dato.

Prissättningen är det stora kruscet särskilt beträffande helsaker. Såväl professor Nyström som direktör Hellman är emmellertid verkliga kännare. Redan av företalet framgår huvudprinciperna: 1) en helsak måste noteras helt annorlunda än frimärkan redan därför att samlarna är så få; 2) kvaliteten spelar en synnerligen viktig roll. Våra bästa helsaker är helt säkert lika mycket värda som de båda Mauritiusmärkena, ja den svarta 20 kopeker står inte mycket efter det unika märket från British Guyana. Men de är tyvärr inte lika begärliga. Katalogens utarbetare har gjort klokt i att lämna de dyraste helsakerna ut av notering — det man inte kan uppbirga kan man knappast notera. Överflödigt

synes det mig att genom ett särskilt tecken antyda att priserna för stämplade nytryck inte kan anges. Förekommer begagnade nytryck?

Tilläggsmärkenas roll på helsaker belyses skickligt. Det sagda gäller republikens helsaker. Vad särskilt kortan beträffar understrykes den faktiska användningens roll. Ett dubbelkort t. ex. får sitt högsta värde, om båda halvorna använts och trots det sammanhänger, men ett sådant kort som är avsatt för utlandet förlorar i värde, om det nyttjas inrikes.

Jag hade väntat mig ett påpekande att ett utklipp ur en helsak inte har postal giltighet hos oss och att vi i allmänhet sluppit att betala ett tillägg för själva kartongen eller papperet till helsaken (jfr. Danmark). Det är t. ex. oerhört hyggligt av posten i Finland att sälja brevkort med vyer till frankotecknets pris.

Författarna säger sig denna första gång endast ha dragit upp de stora linjerna. Varianter av olika slag förekommer och de blir härnäst föremål för behandling — eller rättigare: De presenteras, ty materialet är både samlat och studerat. Att fastslå vad ett frimärke eller en helsak under alla förhållanden har för värde är ogörligt. Penningförhållandena, konjunkturerna, spelar en avgörande roll. På 30-talet t. ex. vräktes märken över samlarna. Det personliga, individuella intresset har också sin stora betydelse — den lidelsefullt intresserade kan betala vad som helst för att få sitt intresse tillfredsställt. Beaktar man det som skiljer frimärken och helsaker och samtidigt tar hänsyn till marknadsläget i Finland måste man erkänna att herrar Nyström och Hellmann löst sin uppgift på ett mycket lyckat sätt. Det är en objektiv bedömning som grundar sig på ingående kännedom om 1) materialet och 2) penningförhållandena i landet. Helsakssamlaren frambär sitt tack och tillönskar författarna en god fortsättning.

Önske om kontakt med norske samlere. — En tysk frimerkesamler vil gjerne tre i bytteforbindelse med norske samlere som kan sende frimerker fra Norge, Sverige, Finnland, Danmark og Island. Tilbyr Vest-Tyskland, Øst-Tyskland og europeiske merker. Tyske nyheter vil jeg sende dem som vil ha. Korrespondanse på norsk, dansk, svensk og tysk.

*Franz Chadrys — Köln-Bickendorf,
Venloerstr. 877, Vest-Tyskland.*

Bidrag til studiet av Norges brevkort.

Centraltrykkeriets 5 og 10 øre brevkort med ramme, 1886—1888,
Helpostkatalogens nr. 30 I, II, III og nr. 31 I, II.

Av Carl H. Werenskiöld.

Helpostkatalogen¹ gir følgende oversikt over disse utgaver:

1886/88. Kort med rammer som tidligere, men med en perlerad istedenfor bølgerlinjer. 12 kort på arket unntatt nr. 30 III hvor det er trykt 21 kort på arket. Fargene varierer sterkt.

Nr. 30. 5 øre, 26/6—86 (5 868 990).

I. En halv T satt inn omtrent på midten av hver side. Rammelinjens lengde 128 mm. «Til» 7½ mm over første adresselinje. Merkeklisjeer i pl. I, 26/6—86 (sannsynlig opplag 340 000). Grågrønn.

II. Ornamentrader normale. Rammelinjens lengde 127 mm. «Til» 6½ mm over første adresselinje. Merkeklisjeer i pl. I. 2 settings som bare kan bestemmes etter korttypene. Grønn i nyanser, sannsynlig avlevering og opplag 28/7—86 (3 459 290).

III. Ornamenter normale. «Til» 6½ eller 9 mm over første adresselinje. Merkeklisjeer i pl. II. Smaragdgrønn, 21/1—88 (2 069 700).

Nr. 31. 10 øre, 6/1—86 (414 300).

I. Rammelengde 125 mm. Egen type av merkeklisjeene, men forekommer også med pl. I, type 1. Brunkarmin, 6/1—86 (205 000).

II. Rammelengde ca. 127 mm. Merkeklisjeer i pl. II. Livligrød, 11/2—87 (209 300).

(Datoene gjelder tidligste avlevering fra trykkeriet, ikke utleveringen til frimerkeforvalteren eller utsendelsen til poststedene.)

Et mindretall varianter er blitt beskrevet i visse eldre kataloger, men opplysningene er mer eller mindre vilkårlige og utilstrekkelige til identifisering av korttypene.

Adgang til et forholdsvis rikholdig brevkortmateriale, som av herr Frederick A. Brofos velvilligst ble stillet til min disposisjon, har nå gjort det mulig for meg å underkaste disse utgavene et noenlunde

grundig studium. Herr Brofos har også bistått på mange måter under arbeidet, for hvilket jeg er ham takk skyldig.

I mange av de tidligere brevkort, f. eks. med håndsatte rammer, er korttypene så vidt forskjellige at de kan adskilles forholdsvis lett. I foreliggende Centraltrykkeriets utgaver synes kortene imidlertid, ved første øyekast, å være nesten like i utseende, slik at forskjellen mellom korttypene ofte blir lite iøynefallende. Jeg tenkte meg da at nøyaktig måling² av merkets stilling i brevkortet kunne være tjenlig som grunnlag for en ensartet metode for adskillelse av korttyper og varianter, og som orientering angående metodene for framstillingen av trykkplatene. Denne antakelse har vist seg å være riktig for disse utgaver, med delvis unntakelse av 10 øre, nr. 31 I.

Målingene for bestemmelse av frimerkets stilling i kortet ble foretatt som følger:

1. I 5-øres kortene, «A» måling vannrett fra midtpunktet i høyre ben av n i adressen til indre venstre rammelinje i merket. I 10-øres kortene tilsvarende måling fra midtpunktet i nedre del av stammen i siste E i UNIVERSELLE.
2. «A» måling fra øverste adresselinje til indre, nedre rammelinje under venstre del av M.

Andre målinger ble også utført, vesentlig i kontrolløymed, spesielt:

3. «C» måling (ansett tilstrekkelig nøyaktig her) vannrett fra ytre kant av venstre kortramme til ytre kant av høyre kortramme langs første (øverste) adresselinje.
4. Tilsvarende «C» måling for ramme-høyde, loddrett gjennom bindestreken i «Brev-Kort» i 5-øres kortene, og gjennom N i Norge i 10-øres kortene.

¹ Soot-Ryen o. a.: Katalog over Norges Helpost. (Særtrykk av N.F.T.)

² Metoden er utredet i min artikkel i N.F.T. 1953, s. 93—99, og 1954, s. 2—10.

Kortene ble først delt i grupper etter frimerketypene, og så ble målingene av frimerkestillingene foretatt, hvorved oppsto et antall mindre grupper i hver merketype. Under kontrollen, som besto i oppsporing av felles kjennetegn i kortene i hver undergruppe og eventuelt visse kontrollmålinger, viste det seg at en målingsforskjell på ca. 0,1 mm i merkestillingen som oftest var sikkert tegn på at en ny variant forelå. Mindre variasjoner, særlig i de vannrette mål, viste seg å være uten spesiell betydning, da de som oftest går proporsjonalt hånd i hånd med små variasjoner i kortenes breddemål. I 5 øre smaragdgrønn, nr. 30 III, må adskillelseslinjen trekkes noe bredere, ca. 0,2 mm, av grunner som vil bli nærmere utredet. — Undertiden må en målingsgruppe deles i to, med like mål, på grunn av vesensforskjellige klisjéer.

Tallene for merkestillingene i tabellene er avrundet til nærmeste tiendedels mm med mulighet for små variasjoner som ikke overstiger $\pm 0,1$ mm i hvert tilfelle. Hvis man f. eks. har målt et kort og har funnet merketsillingen 14,1—9,3, må man ved benyttelsen av vedkommende tabell eventuelt se etter under alle kombinasjoner av 14,2, 14,1 og 14,0 med 9,4, 9,3 og 9,2 før bestemmelsesarbeidet kan anses som avsluttet.

Visse uttrykk som forekommer gjentagne ganger i denne beskrivelse, skal defineres her:

Rammetype — En mer eller mindre karakteristisk og konstant form hva angår ramme, tekst osv., men uten hensyn til frimerkets type eller stilling.

Merketyper — Graveringstyper (i andre utgaver også fellingstyper), de fleste illustrert i Norgeskatalogen i forbindelse med de tilsvarende frimerkeutgaver.

Korttype — En mer eller mindre karakteristisk og konstant kombinasjon av rammetype, merketype, merkestilling osv., med andre ord avtrykket fra en bestemt kortklisjé i platen eller platen i en bestemt utgave. (Kortklisjéenes innbyrdes stilling i platen er som regel ukjent og ubestemmelig).

Variant — En mer eller mindre karakteristisk og konstant kombinasjon, forskjellig fra de andre og derfor sannsynligvis en korttype.

Kartongen foreligger i flere kvaliteter, til dels trestoffholdige, fra sterkt gullig, brunlig grå, gråhvit til hvit.

Når vi betrakter disse utgaver i kronologisk orden, finner vi en meget interessant bekreftelse på Jellestads³ iakttagelse angående frimerketrykningen, at «Centraltrykkeriets fagsjef har — drevet systematisk eksperimentering for å finne den best mulige metode». Den eksperimenterelle gang i brevkorttrykningen vil framgå av følgende beskrivelse av brevkortutgavene i kronologisk orden. Statistiske opplysninger er gjengitt fra Helpostkatalogen og fra Anderssen og Dethloff.⁴

Nr. 31 I, 10 øre, plate I, brunkarmin.

Dette brevkort var Centraltrykkeriets første, idet en del ble utlevert fra trykkeriet 6. januar 1886. Trykningen ble fortsatt til 21. januar med et samlet opplag av 205 000 kort. Frimerkeforvalteren fikk første porsjon 9. mars samme år. Tidligste avstempling notert blant de her undersøkte kort er 30. oktober 1886.⁵ Kortene kurserte vesentlig 1886—1889.

Rammens bredde, målt som før beskrevet, varierer mellom 124,9 og 126,0 mm, og høyden mellom 75,8 og 76,9 mm.

De fleste av merkeklisjéene i denne utgave er av en «ekstratype» (dvs. forekommer ikke blant de tilsvarende frimerker), som her skal betegnes E (fig. 1), men én korttype har merketype 1 av plate I i den tilsvarende frimerkeutgave (nr.

Fig. 1.

53 I). Ved målinger av merkestillingen og påfølgende kontroll ble påvist 12 varianter eller korttyper. I 10 av disse var imidlertid merkestillingen praktisk talt konstant, og man kan derfor slutte seg til at framstillingen av platen har sannsynligvis i det vesentlige vært som følger:

³ N.F.T. 1950, s. 7.

⁴ Nord. F. T. 1917, s. 77—78.

⁵ Forfatteren vil være takknemlig for opplysninger angående muligvis tidligere avstemplinger i de her beskrevne utgaver.

Første metode.

En håndsatt kortoppstilling med merkeklisjé (framstillet ved elektrotypi) er blitt avformet ved stereotypi med påfølgende avstøpninger for en samlet sats av 12 kort på arket. Resultatet var gjennomgående mindre vellykket, og en del merkeklisjéer måtte skiftes ut, hvorved merkestillingen i disse tilfelle ble forandret (typer 11 og 12). Type 12 synes å være noe for seg, se neste paragraf om primære feil.

I den håndsatte original (i denne og mange andre utgaver) forekom en del uregelmessigheter eller småfeil, og disse ble som regel overført til avstøpningene. Disse såkalte primære feil kan derfor som regel ikke tjene til adskillelse av typer. De vesentlige primære feil i foreliggende utgave, med unntakelse av type 12, er som følger:

1. Åpningen mellom skjøtene i rammelinjene varierer og er ofte dekket av farge. Åpningen under øverste venstre skjøt er alltid tydelig.
2. Nedre venstre hjørneperle er ufullstendig eller mangler.

3. Brudd til venstre i 4. indre ornament ovenfra i venstre ramme.
4. Hakk oventil i 8. ytre ornament nedenfra i høyre ramme.
5. Brudd til høyre for stammen i «k» i «Brevkort».
6. «l» i «Til» har lite vedheng og likner en «b». (Denne feil fins også i type 12.)

Kartongen foreligger i minst to kvaliteter, fra sterkt gullig til gullig hvit og hvit, men en skarp adskillelse av disse er neppe mulig.

Tabell 1 gir en oversikt over merkestillingene for de forskjellige varianter, sammen med visse andre beskrivelige kjennetegn for rammetypene. Betegnelsene for variantene består av tall, bokstav og tall, hvor første tall gjelder rammetypen, bokstaven E «ekstra»-merketypen (fig. 1), bokstaven A merketype 1 i Pl. I av de tilsvarende frimerker (nr. 53 I), og siste tall varianten i vedkommende merketype — gruppe.

Tabell 1.

Nr. 31 I, 10 Øre.

Be- tegnelse	Merkestilling		Ramme og tekst
1 E 1	24,5	14,0	Brudd i rammelinjen i øvre høyre hjørne. Rammelinjen tydelig avrundet i nedre venstre hjørne. Hakk nedentil i «a» i «fra». Hvit flekk i pkt. etter FORENINGEN.
2 E 2	24,5	14,0	Brudd i høyre rammelinje, litt over midten. Brudd (el. innknipning) i øvre rammelinje tett ved høyre hjørne. Øverste skjøt i venstre rammelinje som oftest påfallende tynn. Prikken over «i» i «skrives» er svak eller mangler.
3 E 3	24,5	14,0	To brudd i rammelinjene ved øvre venstre hjørne. Skader i øvre tverrstrek i siste E i POSTALE og i siste E i UNIVERSELLE.
4 E 4	24,5	14,0	Rammelinjen avrundet i øvre venstre hjørne.
5 E 5	24,5	14,0	Skade i rammelinjen i nedre høyre hjørne.
6 E 6	24,5	14,0	«Til» mangler prikk over «i». Brudd i siste «a» i «Paa». Halvt punktum etter FORENINGEN. Som oftest hvitt punkt i øvre del av første L i UNIVERSELLE.
7 E 7	24,4	14,0	Perlen over B i Brevkort er deformert. Hakk øverst til venstre i annen E i UNIVERSELLE.

Be- tegnelse	Merkestilling		Ramme og tekst
8 E 8	24,5	14,0	Stor åpning under øvre venstre rammeskjøl (større enn i de andre rammetypene).
9 E 9	24,6	14,1	9. perle fra venstre og 16. perle fra høyre i nedre ramme er nesten usynlig.
10 E 10	24,4	14,1	Nedre rammelinje er fortykket fra omtrent 6. til 20. perle fra venstre, og ornamentene sammesteds er tykke.
11 E 11	24,8	13,6	Tydelig brudd i øvre høyre hjørneornament (rammetype 2 har svakt brudd). To hakk på innsiden av høyre rammelinje omtrent på høyde med underkant av merket, og et lengre hakk litt høyere enn 1. adresselinje. Merket heller til høyre.
12 A 1	23,1	13,7	Perleraden er meget tydelig (i de andre rammetypene er mange perler ufullstendige). Venstre rammelinje er uten brudd under øvre skjøl. Brudd øverst til høyre i 5. indre ornament ovenfra i venstre ramme.

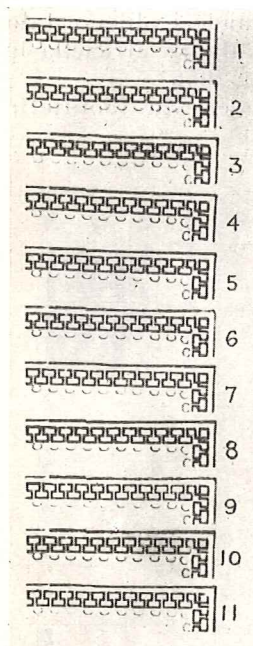

Fig. 2.

Fig. 2 viser øvre høyre brevkorthjørne og kan til en viss grad tjene til adskillelse av de 11 korttyper med «ekstra»-merketypen E. Fig. 3 kan benyttes til videre kontroll, idet bølgelinjen under POSTALE UNIVERSELLE som oftest er mer eller mindre ufullstendig. I eldre kataloger heter det gjerne at bølgelinjens stilling varierer. Dette er ikke tilfelle, det er visse deler av linjen som av en eller annen grunn som oftest ikke ble overført til avstøpningene. Ved benyttelsen av fig. 3 bør man derfor merke seg bl. a. hvor den som oftest ufullstendige linje begynner og slutter i forhold til de nærliggende bokstaver.

På grunn av det beskjedne opplag i denne utgave er det vel usannsynlig at mer enn én plate er blitt anvendt i trykningen.

(Forts.)

Fig. 3.

Trykkfeil.

På side 199 for 1955, linje 5 ovenfra, sp. 1 står «plf. 7». Skal være «plf. 5».

Nr. 53, plate VII.

Eivind Wirsching, Kr.sand S. har for nylig spurt meg om:

1) ikke opgr. 88 har som forløper ft. 4 plf. 2. Dette tror jeg må besvares bekræftende.

2) ikke ft. 2 plf. 12 er forløper for en av

meg uomtalt oppgraving (begge merker ble sendt meg til kontroll). Også dette kan jeg besvare med jo. Oppgravingen består i en oppgraving av stjernene, en nokså svak strek-oppgraving i de tre første kronebøylene fra venstre og fullstendigjøring av gravvren om tuten. Illustrasjon unødvendig da man jo kan ta merket ut på grunnlag av platefeilen. Oppgravingen får nr. 109.

Herbert Mowinkel.

Centraltrykkeriets utgaver.

For femten år siden utkom Caspersen: «Centraltrykkeriets utgaver 1893/95». Boken har sikkert vært til glede for mange filatelister og virket som et insitament. For meg har den vært en innføring i filateli.

Men Caspersen har ikke tatt hensyn til typenes plassering i arket og den konvensjonelle betegnelse i firerblokken. I Norsk Filatelistisk Tidsskrift 1951, side 156, har Urdahl behandlet nr. 60 og påvist at de fire typer er oppgraverte nr. 56 og at plasseringen i hjørneblokken er:

1	2
(C2)	(C1)
3	4
(C4)	(C1)

Det ligger da nær å anta at typestillingen er den samme for nr. 56. Dessverre har jeg ingen hjørneblokk av nr. 56, men striper og par viser sammenhengende C2—C3 og C1—C4. Dessuten har jeg et loddrett par med typestilling C4—C2a som altså bekrefter typestillingen, og dessuten kullkaster Caspersens teori om to forskjellige plater. Etter hans teori skulle ikke typene C4 og C2a forekomme i samme plate og antallet av C4 og C2a i dobbeltarket være likt, 12.5 %. I mitt materiale har jeg bare 4 % av type C2a. Formodentlig er den smale ramme nederst på høyre side som kjenner tegner denne undertype, oppstått under fremstillingen av klisjéene.

Av nr. 61, annen utgave, har jeg typene C1 og C3 i par, likedan C2 og C4. Altså er Caspersens typebetegnelse vilkårlig valgt, og det er av interesse å få rede på typefordelingen i hjørneblokken.

Av nr. 63, plate II, har jeg brukt tierblokk. Her er typefordelingen:

C3—C4—C3—C4—C3
C2—C1—C2—C1—C2

Postmuseet har et helark av dette merke. I hjørneblokken er typestillingen:

1	2
(C2)	(C1)
3	4
(C3)	(C4)

På dette ark er samtlige klisjéer i venstre, loddrette rad graverte, alle merker hvis nummer i arket ender på 1, dessuten numrene 12 — 22 — 82 og 92. Merke nr. 1 har Caspersens graving nr. 13. Arket har altså fjorten av Caspersens graveringsnumre. Hans graving nr. 12 hører som kjent til NK nr. 58.

Postmuseets ark:

5 stk. type 1 (C2)
2 » » 2 (C1)
5 » » 3 (C3)
2 » » 4 (C4)

Ukjente ark:

0
2 + 1 *)
3
0

*) Gravert som Caspersens nr. 13 i munnstykket, ingen graveringer i vingene, ikke tegnet av ham.

Jeg hadde i grunnen ventet at det vesentlig var typene 2 og 4, merkene i ytre rad, som forekom med graveringer, men det er sannsynlig at det er flere graveringer som ennå ikke er kjent.

Harald Bugge.

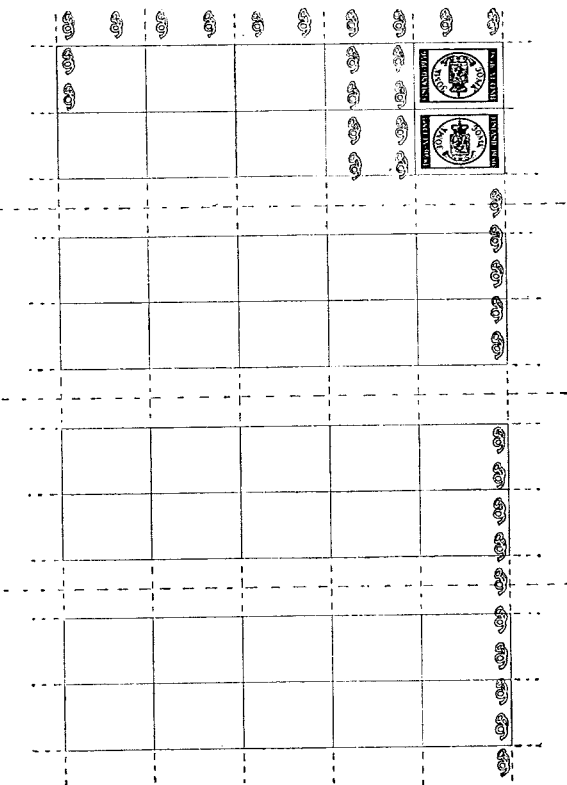
Finlandia 56.

(Fortsatt fra side 95.)

Finska mark emottagas ej som likvid, ej heller frimärken av något som helst slag.

De finska mark i denne skrivelse angivna beloppen omräknade i olika valutor utgöra enligt Finlands Banks officiella inköpskurs den 24. april 1956.

(Bedes verifiera kursen vid remitteringen.)

nyheter

Europa:

Finnland.

I anledning av 150-års dagen for Johan Vilhelm Snellmans fødsel ble det 12. mai 1956 utgitt et minnemerke i verdien 25 M. brunrød. Motiv: Se avbildning.

Opplag: 2 000 000. Utførelse ved A. Karjalainen. Graving ved B. Ekholm. Leveres fra La Section Philatélique de la Direction Générale des Postes et des Télégraphes, Helsingfors.

J. V. S. som døde i 1881 var født i Stockholm av finske foreldre. Han var politiker, filosof og publisist og ble i 1835 dosent i filosofi i Helsingfors. P. g. a. sine frimodige ytringer kom han i strid med myndighetene og tilbrakte noen år i utlandet. Etter å ha vært rektor i Kuopio og levd som publisist i Helsingfors, ble han i 1856 professor i filosofi. I tiden 1863—68 var han finansminister. Størst betydning har S. antagelig hatt som fører for fennomanene og som talsmann for det finske språk og dets likestilling med svensk. Ga ut mange folkeoppdragende småskrifter og filosofiske avhandlinger.

Frankrike.

Departementet for post, telegraf og telefon meddeler, at det den 14/4-56 i Versailles (Seine-et-Oise) og den 16/4 ved de andre postkontorer ble solgt et merke representerende Grand Trianon.

Verdi 12 fr. farve rødlig brun og blågrå med 50 merker i arket, tegnet og gravert i kobbertrykk av Munier, størrelse 22 × 36 mm, tagget 13, og den 21/4-56 i Paris og den 23/4 ved de andre postkontorer et merke for å markere det vennskapsbånd som består mellom Frankrike og latin-Amerika.

Verdi 30 fr. farve gråsort og sepia med 50 merker i arket, tegnet av Serveau og gravert i kobbertrykk av Piel. Størrelse 22 × 36 mm, tagget 13.

Holland.

For å støtte finansieringen av deltagelsen i de olympiske leker i Melbourne kommer

(antagelig 27/8-56) en serie på 5 merker med tilleggsverdi og motiver fra sporten.

Italia.

President Giovanni Gronchis reise til U.S.A. og Kanada har den 24/2 gitt foranledning til et overtrykk i blått på 50 L. flypost 1945 trykt i ny farve på papir med Vm. «stjerner», (se nr. 5/56, s. 77). Overtrykket lyder: «1956 Visita del Presidente della Repubblica negli U.S.A. e nel Canada».

Flypost 120 L. på 50 L. vinrød. Denne verdi utgjør portoen for brev på 5 g til U.S.A. Posten, som ble sendt med presidentens fly fikk en spesiell avstempling.

På papir med V.m. «stjerner» er dessuten utgitt:

50 c. fiolett (Italien i arbeid).

30 » lilla pakkepost.

En trykning nr. 2 ble nødvendig for å tilfredsstille etterspørselen etter vinterolympiade-utgaven. De endelige tall er: 15 mill. for 10 og 25 L., 7½ mill. for 12 og 60 L.

Luxemburg

utgir 10. aug. en serie i anledning 4-års dagen for den europeiske kull og stålsammenslutning.

Polen.

Serien for turistpropaganda vil bestå av 4 verdier:

30 — 40 — 60 gr. og 1.15 zl.

Til ære for den polske hovedstad skulle det i april i fjor komme en serie på 8 verdier. Den 25/6 1955 kom det 3 verdier og den 25/9 1955 5 verdier. I april i år kom det ytterligere 3 verdier:

30 gr. Ghettoen i Warshava.

40 » Johan III Gobienski.

1.55 l. Poniatowski.

Altså i alt 11 verdier.

I 1956 er det forutsatt å utkomme:

Minnesmerke i anledning sykkelrittet Warshava—Berlin—Prag.

1 serie Olympiske leker i Melbourne.

1 blomsterserie.

1 serie russisk-polsk vennskap.

Romania.

Den 31/2-55 utkom et propagandamerke for sparing. Dette merke, som var blått, er nå trykt i fiolett farve.

55 b fiolett (tidligere blått).

Det er kommet en tilleggsverdi til serien traktorfører.

30 b blåfiolett.

I anledning folketelling den 21/2-56 er det kommet 2 verdier.

55 b oransje.

1 75 L. lysgrønn og brunfiolett.

På grunn av plassmangel i dette nummer må dessverre alle innkomne klubbreferater ligge over til neste nummer.

Red.

INNHOOLD

	Side
En hilsen til landsmøteditakerne	85
Norsk Filatelistforbund gjennom 25 år	86
Program	91
Fødselsdag	92
Platefeil-varianter	93
Filatelistisk frankering	94
En hilsen i anledning av de første finske frimerkers 100 års jubileum	94
Finlandia 56	95
Finnlands helsaker	96
Bidrag til studiet av Norges brevkort	98
Centraltrykkeriets utgaver	102
Nyheter	103

ANNONSEPRISER:

1/1 side pr. gang	kr. 150.00
1/2 —»—	» 80.00
1/4 —»—	» 50.00
1/8 —»—	» 30.00
1/16 —»—	» 20.00

Samlerannonser kr. 1.00 pr. linje, minim. kr. 5.00. Bare *forskuddsbetalte* samlerannonser blir tatt inn.

Neste nr. av tidsskriftet sendes ut 15/8-56.

PRISLISTE OVER NORSKE FRIMERKER

Mars 1956,

utgitt av Norsk Frimerkehandler Forening, til salg i alle frimerkeforretninger.

Pris 80 øre + porto 15 øre.

Tyskland kjøbes.

(AFA nr.) V-Tyskland ubr. 1034 til 1058 E. Ubr. og br. 1069 til 1085 og 1102 til 1105. Berlin ubr. og br. 1 til 41, 61, 62, 68 til 79, og br. 87, 88 til 90, 93, 109, 111, 119, 123, 124. Alle bedre mærker fra den franske zone. D.D.R. ubr. og br. 30a, 41, 74 til 76, 85, 95 til 104, 105, 116 til 121. Ubr. uden hængsler, brugt kun eet stempel, ingen maskinstempler, ingen massevare. Bytter også med bedre Skandinavien fra egen import. — Tilbyder Danmark kilovare. Søger Danmark bundter. Køber Saar 1948-52.

A. Weiss, Frimærker, Aabenraa, Danmark.

ISLAND — billigt:

1948 Hekla 12 aur - 10 kr., kompl. 2:—
1950 Näringar 1, 1½, 2, 5 kr. 1:—
1952 Björnsson 1.25 - 10 kr., kompl. ... 5:40
1953 Handskrifter 10 kr. 1:40
SVERIGE 1952 Vålgörenhet, 5 olika 2:45
AUSTRALIA Olympiad 2 sh. grön, obeg. 2:45
Porto 40 öre extra. — Likvid i postfriska Nordkapp 1953 och Märtha.

Isländsk prislita gratis.

Bernt von Knorring — Älvdalen, Sverige.

Önsker bytesvänner i Norge. Ger Sverige — helst 5—10. Basis AFA eller Facit. Alla brev besvaras.

*Folke Lindstedt — Sven- Erikssons-
gatan 17, Borås, Sverige.*

Flere tyske samlere ønsker bytteforbindelse med norske, men også andre skandinaviske samlere. Skriv til:

*Kurt Stephan — Hannover,
Speilhagenstr. 19 II — Tyskland.*

Byte av ostämplade nyheter och fdc. efter nominelt värde önskas med norsk samlare.

*Sigurd Althin — Box 505, Mehedeby,
Sverige.*

Skjævt bytte! Send 1000 blandede Norge og/eller øvrige Skandinavien. Jeg sender 200 forskellige Tyskland, eller 125 forsk. Frankrige.

Laursen — Irlandsvej 74, København S., Danmark.

ISLAND

1000 års jubileet 1930:

Kr. 10.— ubr. pr. stk.: kr. 15.00
Kr. 5.— ubr. pr. stk.: kr. 12.00
Snorre Sturlason 1941, AFA 224/26
ubr., pr. sett (4 verdier) kr. 5.00
Inkl. porto (0.35).

Bestilling sendes *N.F.T.s* redaksjon.

Kjøp tidsskriftets førstedagskonvolutter.
Derved støtter du DIN sak.